

TŘÍDNICKÁ HODINA ON-LINE

Kontakt

P-centrum, CPPT, o. p. s.
Plachého 6, 301 00 Plzeň
mobil: 731 183 394
email: prevence@cppt.cz

www.cppt.cz

www.kotva.cppt.cz

www.standby.cppt.cz

Následující materiál Vás může inspirovat při třídnické práci „na dálku“ s vašimi žáky. Je použitelný na prvním i druhém stupni základních škol. Najdete v něm několik podnětů k práci na vztazích ve třídě po dobu uzavření škol, např. v rámci on-line vyučování.

Budete-li s metodikou pracovat, můžete využít konzultace a metodickou podporu. Jsme vám k dispozici na telefonu výše uvedených kontaktech.

Zatím není zcela jasné, kdy se žáci vrátí do lavic. Někteří kolegové, s nimiž dlouhodobě v P-centru spolupracujeme, zavedli již třídnické hodiny přes internet - po Skypu, formou WhatsApp celotřídní konverzace, prostřednictvím Google nástrojů apod. Nabízíme vám teď několik podnětů, jak zahájit diskuzi na aktuální témata a pracovat na třídních vztazích v době odloučení, před návratem do školy, ať už k němu dojde kdykoli.

Vyučující mají zpočátku za úkol hledat možnosti, jak sdílet se všemi - i s těmi, kteří případně nejsou online, nebo mají nějak omezené možnosti (např. jeden PC v rodině apod.). V první řadě je nutné zmapovat situaci u všech žáků. Cestou může být (obzvláště u mladších dětí) třeba sdílení mobilního telefonu s rodičem, který jej poskytne pro třídnickou hodinu např. přes aplikaci Zoom, na celotřídní chat na některé ze sociálních sítí atd. Cestou může být i poštovní řetězové dopisování celé třídy. Jakákoliv cesta vedoucí k cíli, který můžeme nazvat *péče o vztahy*, je platná a žádoucí.

Proč je dobré věnovat čas aktivitám zaměřeným na péči o vztahy?

- Je možné, že děti nemají **možnost sdílet** své pocity a obavy. Některé děti nemohou situaci probrat s někým blízkým. Pro vyrovnání se se změnami je nezbytné poskytnout žákům čas a bezpečný prostor ke sdílení.
- **Vztahy** mezi spolužáky se po dobu týdnů, kdy se učí doma, vlivem omezeného kontaktu proměňují. Kvalitu vztahů ovlivňuje intenzita a způsob komunikace žáků mezi sebou i s pedagogem. V případě cílené péče pedagoga mohou být vztahy žáků po návratu do škol otevřené, zdravé.
- Pokud byl vztah mezi spolužáky narušen před opuštěním školy, je vysoce pravděpodobné, že po návratu bude rekonstruování vztahů ještě obtížnější. Žáci, kteří byli vyčleňováni z kolektivu, mohou v souvislosti s návratem do tříd prožívat úzkost a obavy.
- **Komunikace žáků se přesunula do on-line prostředí**. A to i u těch dětí, které před nucenou školní přestávkou netrávily v kyberprostoru příliš mnoho času.
- V rámci virtuální komunikace může být na některé děti směřován **posměch**, jednotlivcům i skupinám může být spolužáky ubližováno jak přímo, tak nepřímo vyčleněním ze společné konverzace.
- **Podmínky pro plnění školních povinností** má každý žák jiné. Ne každý má k dispozici podporu, pomoc a radu dospělých při plnění zadané domácí práce (pouze jeden rodič v rodině, rodič zaměstnán ve zdravotnictví atd.), a proto i výkony v ní mohly být velmi různé.

Jak sestavit online třídnickou hodinu?

I) Přivítání

Ať už se uvidíme s žáky přes videohovor, chatujeme či zadáváme podněty ke třídnické práci například e-mailem, v úvodu seznámíme žáky s tím, co se bude dít. Popíšeme, že učení je i to, že se učíme jeden o druhém a jeden od druhého. Vysvětlíme, že čas strávený spolu následujícími aktivitami je investicí do budoucna a zužitkujeme jej každý den po návratu do školy, napříč všemi předměty.

II) Zjištění nálady

Cílem je sdílet náladu a prožívané emoce - učitel má možnost sám promluvit ke třídě o svých pocitech (i písemně či formou emotikonů). Žáci se trénují jak v naslouchání, tak je tím podpořen jejich zájem o druhé. Vyjádří se každý. Ve videohovoru je třeba určit způsob předávání slova (vyvolává učitel, podle toho, jak vidí žáky na obrazovce; žák předá slovo; je předem dán „zasedací pořádek“ – žáci vědí, jak po sobě následují...).

II) Brainstorming

“Co mě první napadne, když si vybavím uplynulý čas, celou dobu, kdy nechodíme do školy?”
Žáci i učitel říkají (píší do chatu) všechna slova, která je napadají. Učitel, či někdo ze žáků vše zapisuje. Cílem je, aby zazněla klíčová slova spojená s obdobím uzavřených škol (např. nuda, volno, pohoda, strach...), která nás mohou směřovat k dalším tématům, jimž se v rámci práce se třídou bude třeba věnovat. Příště lze navázat *brainstormingem* směřovaným na budoucnost výuky/třídy.

III) Přihlásí se ten (zvedne palec ten), kdo...

Žáci i učitel se navzájem všichni slyší (techniku použijeme při on-line spojení)

Průběh aktivity: Jeden žák pokládá třídě otázku, kterou vždy formuluje jako: *“Přihlásí se ten, kdo...”* (*kdo se těší do školy, kdo je na nějaké sociální síti, kdo umí vyjmenovat 5 fake news o nemoci covid-19, kdo se strašně nudí doma...*). Všichni žáci a zapojení pedagogové, kterých se vyjádření týká, se přihlásí (zvedne ruku/použije symbol přihlášení). Další žák (např. podle abecedy) pokládá další otázku s tím, že odpověď platí pro něho samotného. Tedy žák, který se do školy netěší se neptá: *Přihlásí se ti, kdo se do školy těší, ale kdo se netěší*. Pokud je na řadě pedagog, má výbornou možnost směřovat otázku do témat, která jej zajímají. (Například může zadat: *Místa si vymění ti, kdo by si v karanténě neporadili bez mobilního telefonu, kdo hráli hry na tabletu déle než obvykle, komu rodiče korigovali čas strávený online, všichni, komu přišla nějaká nepříjemná SMS nebo e-mail, o který nestáli apod. pokud to platí i pro něj samotného*).

Technika je zaměřena na rozproudění konverzace, jejím **cílem je umožnit žákům sdílet názory a postřehy k libovolnému tématu**. Můžeme ji později i zařadit do výuky, a to prakticky kdykoli: ve variantě, že si žáci mění místa na židlích a ten, na koho nezbude místo na židli, stojí uprostřed kruhu a pokládá další otázku. Lze ji využít ke zjištění nálady, nebo ji spojit s konkrétním probíraným tématem ke zmapování znalostí žáků.

Rizikem může být něčí vyjádření v kruhu na adresu spolužáka (např. *vymění se všichni, kdo si myslí, že má Honza hnusné brýle*). I zde platí, dobře zvážit indikaci třídy, popřípadě, když už k ubližujícímu vyjádření dojde, pedagog hru zastaví a popíše situaci, připomene pravidlo, že není možné směřovat otázky na konkrétní lidi a proč tomu tak je ("Cílem hry je pobavit se, nikoliv však na účet někoho. Mně, kdybys řekl: *vymění se všichni, kdo si myslí, že je učitelka nudná*, by to ublížilo a nevěděla bych, jak se zachovat.")

IV) "Skupinová práce"

Třídu můžeme rozdělit do skupin. Záleží na způsobu spojení, děti si mohou psát zprávy, telefonovat v užším kruhu, chatovat v malé skupině. Rozdělení můžeme nechat na dětech, nebo je libovolně rozdělíme tak, aby byly skupiny různorodé - spolupracovali žáci, kteří spolu jindy málo komunikují, můžeme tak zajistit i to, aby byli ve skupinách zastoupeni chlapci i dívky.

Každá skupina má za úkol shromáždit co možná nejvíce odpovědí na otázku: *Co mi doma (myšleno po dobu uzavření škol) nejvíce chybí?* (Pro usnadnění práce můžeme zadání napsat do chatu.) Pak prezentuje před ostatními skupinami a hledají se společná témata. Zjišťujeme například, co se nejvíce opakovalo, co nás nejvíce překvapilo atd.

Další možné otázky do skupinové práce:

- *Co mi pomáhá zvládat distanční výuku?*
- *Co mi pomáhá zvládat stres?*
- *Co je na uzavření škol nejlepší? Co je na uzavření škol nejhorší?*
- *Čeho se bojím? Co si užívám?*
- *Na co se těším do školy?*
- *Jak trávím čas doma?*
- *Jsem sám (sama) více než obvykle? Méně? Co je na tom dobré? Co je na tom nepříjemné?*
- *Co dobrého mi přinesl čas strávený doma?*
- *Jak komunikuji se spolužáky, co bych chtěl na komunikaci se spolužáky/učiteli změnit?*
- *Jak se mi daří učení doma? Jde to těžce? Naopak snadno? Kdo mi pomáhá, když mám potíže s učením? Potřeboval/a bych*
- *Co jsem se o sobě dozvěděl(a)? Co jsem se dozvěděl(a) o spolužácích, učitelích?*

IV) Reflexe společně stráveného času

Vyjádří se opět každý (promluví nebo napíše do chatu). Vyjádří se k tomu, co jsme se dnes dozvěděli a co jsme společně zažili. Závěrečnou reflexi je možné formulovat jako společné vyjádření, které může vypadat: *Dnes jsme se o sobě dozvěděli...*, *O naší třídě jsem dnes zjistil(a)...*, *Dnes mě překvapilo, že...*, *Nejlepší bylo...* (pro usnadnění práce můžeme zadání napsat do chatu)

Na závěr doporučujeme zvolit si pevný čas pro třídnickou práci a stejnou formou se žáky pravidelně komunikovat. K probraným tématům se vracet, zajímat se, jak se jejich nálada mění s časem stráveným v odloučení. Společně se připravovat na návrat do školy a být si vzájemně oporou. Podstatné je, aby vždy dostali prostor všichni žáci.